

UPOTREBA INTERNETA U SAVLADAVANJU IZGOVORA STRANOG JEZIKA – NOVO DOBA, NOVE VREDNOSTI

Sažetak: Sa razvojem tehnologije i ekspanzijom Internet komunikacije sve više je studija koje ispituju uticaj onlajn aktivnosti na učenje stranog jezika. Naš rad ima za cilj da istraži da li upotreba Interneta u nastavi može pomoći u poboljšanju izgovora učenika engleskog jezika sa postignućem slabijim od očekivanog, kao i da li isti može pospešiti motivaciju već pomenutih učenika. Kako bismo odgovorili na istraživačka pitanja sprovedi smo istraživanje koje se sastojalo iz dva dela: ankete i eksperimenta. Iako je naše istraživanje preliminarnog karaktera sa ograničenjima u pogledu broja ispitanika i trajanja eksperimenta, rezultati su pokazali pozitivan uticaj Interneta na savladavanje problema pri izgovoru određenih reči iz jezika cilja, a naročito na podizanje nivoa motivacije učenika sa nižim nivoom postignuća.

Ključne reči: Internet, strani jezik, izgovor, motivacija

1. Uvod

Sa razvojem moderne tehnologije, upotreba Interneta postala je toliko rasprostranjena da se smatra gotovo neophodnim delom svakodnevnog života, poslovanja, ali i obrazovanja.

Španski lingvista Postegiljo je 2003. godine predložio analitički okvir za formiranje nove poddiscipline u okviru primenjene lingvistike i nazvao je „netlingvistikom“ (Posteguillo 2003). U svojoj knjizi pomenuti autor opširno obrazlaže sociolingvističke, ideološke i tehnološke aspekte nove grane primenjene lingvistike, a u jednom delu čak pominje i značaj netlingvistike za nastavu stranog jezika, preciznije, smatra da kao što za ostale oblasti postoji engleski kao jezik struke (engl. English for specific purposes), da tako treba učiti i engleski jezik kao jezik koji se koristi u Internet komunikaciji. Međutim, Postegiljo ne pominje obrnuti smer uticaja, tj. ne govori o tome šta bi Internet mogao ponuditi nastavi engleskog jezika, o onome što godinu dana kasnije u svojoj knjizi *Language and the Internet* Kristal naziva „primenjenom Internet lingvistikom“ (Crystal 2004: 231). Kristal smatra da se svi oblici Internet komunikacije, tj. sve jezičke situacije na Internetu (elektronska pošta, čet-grupe i virtuelni svetovi) mogu primeniti i primenjuju se u nastavi stranih jezika. Svaka od pomenutih situacija ima specifične ortografske, gramatičke i leksičke osobine, jedino što ostaje neistraženo jesu fonetika, odnosno fonologija, mada sa porastom video komunikacije i video blogova očekuje se da se stanje u pogledu nedostatka istraživanja uskoro promeni (Crystal 2004).

Brojne studije ispituju uticaj Interneta na razvitak pojedinih veština stranog jezika (Singhal 1997; Tavales, Skevoulis 2006; McCarty 2005; McQuillan 2006; Lee 2000), čak su i čitavi časopisi posvećeni samo toj temi (npr. *Journal of Online Learning and Teaching*). Veliki broj istraživanja u svetu je takode posvećen upotrebi Interneta u nastavi fonetike i učenju izgovora stranog jezika (Lord 2005; Lord 2008; Ducate, Lomicka 2009; Kim 2006; Chun 2006), dok je kod nas pomenuti tip istraživanja još uvek nedovoljno zastupljen zbog čega smo se odlučili da predmet našeg rada upravo bude utvrđivanje uticaja Interneta na savladavanje izgovora engleskog jezika kod srpskih učenika koji engleski uče kao strani jezik, a pritom su na nižem nivou postignuća od očekivanog.

2. Internet i savladavanje izgovora stranog jezika

Nastavnici stranog jezika su u poslednjih pedesetak godina suočeni sa problemom kako i da li uopšte treba učenike specijalno podučavati izgovoru jezika čija, što je i razumljivo s obzirom na veliki broj pristupa u nastavi koji su se smenjivali i donosili različite stavove po pitanju nastave fonetike. Neki smatraju da na časovnicama nema dovoljno vremena koje bi se posvetilo samo izgovoru, neki preferiraju rad na ostalim veštinama korisnijim za neposrednu komunikaciju, dok neki jednostavno izbegavaju zaseban rad na izgovoru, jer ga smatraju dosadnim, ali im nedostaje i adekvatna obuka (Weinberg & Knoerr 2003). S tim u vezi, aktuelna je i dilema oko toga u kojoj meri i na koji način valja ispravljati greške u izgovoru nematernih govornika (Busa 2008).

Upotrebom različitih tehničkih pomagala u nastavi, kao i Interneta, pokušava se odgonetnuti makar neko od prethodno navedenih pitanja. Na različite načine se tehnologija koristi kako bi poboljšala izgovor, tako što učenici sami stiču uvid u svoje greške i svoj izgovor mogu lakše upoređivati sa izgovorom maternjih govornika (Martin 2004). U svetu se danas na nastavne materijale sa Interneta više ne gleda samo kao na tehnološka, već i kao na didaktička sredstva kojima se pospešuje ne samo izgovor stranog jezika, već i jezik uopšte. Nastavnici koriste onlajn materijale kao zamenu za tradicionalne, i umesto da dele testove, vežbe i druge vrste zadataka, jednostavno ih postavljaju na neki od sajtova i na taj način menjaju uobičajeni način tehnološkog inputa bilo na segmentalnom, ili suprasegmentalnom nivou, a nastava postaje zanimljivija i raznolikija (Hişmanoğlu 2010). Takođe, sve popularnija upotreba Interneta u nastavi izgovora može se objasniti činjenicom da je postavljanje i manipulisanje materijalom na Internetu relativno jednostavno i dostupno skoro svima (Ducate & Lomicka 2009). Internet takode omogućava nastavnicima da učenicima zadaju smislene zadatke upotrebljive u realnom životu van učionice, a olakšan je i pristup najrazličitijim vrstama autentičnog materijala.

Naročito popularni instrument koji nudi mnogobrojne pogodnosti učenicima koji žele kod kuće preko Interneta da savladaju izgovor jesu tzv. potkastovi (engl. *podcasts*), ili specijalna vrsta audio fajlova koji se mogu postaviti na određeni sajt, a koje učenici mogu preslušavati, komentarisati ili ocenjivati pristupanjem na dati

sajt. Na taj način se pospešuje sama produkcija na stranom jeziku, ali se istovremeno dobija povratna informacija o napredovanju bilo od nastavnika bilo od vršnjaka. Uz pomoć potkastova učenici mogu da prave i distribuiraju snimke za realnu publiku, mogu i da provere propuštene informacije sa časa, mogu ponovo da slušaju nastavu kod kuće i da se konsultuju sa svojim vršnjacima, čime se smanjuje potencijalna anksioznost i povećava motivacija i produktivnost (Stanley 2006).

3. Metodologija

3.1. Istraživačka pitanja i hipoteze

Osnovna pitanja od kojih smo pošli u istraživanju jesu sledeća:

- Da li upotreba Interneta u nastavi engleskog jezika ima uticaj na poboljšanje izgovora slabijih učenika?
- Da li upotreba Interneta u nastavi engleskog jezika ima uticaj na povećanje motivacije slabijih učenika?

Sledeći istraživačka pitanja, postavili smo dve hipoteze:

Hipoteza 1: Internet aktivnosti pozitivno utiču na poboljšanje izgovora slabijih učenika.

Hipoteza 2: Internet aktivnosti utiču na povećanje stepena motivacije kod slabijih učenika.

3.2. Ispitanici

U istraživanju je učestvovalo ukupno 32 ispitanika, od kojih su 17 činili eksperimentalnu, a 15 kontrolnu grupu (prosečni broj godina 17.5, 18 dečaka i 14 devojčica). S obzirom na to da je cilj istraživanja utvrditi da li Internet može doprineti povećanju motivacije prvenstveno slabijih učenika, za ispitanike su s namerom izabrani učenici treće godine jedne srednje škole u Jagodini, koji uče engleski jezik devet godina, ali bez obzira na broj godina provedenih učeći strani jezik, njihov trenutni nivo postignuća ispod je očekivanog nivoa. Kako bismo utvrdili trenutni nivo poznavanja engleskog jezika, ispitanici su pre eksperimenta polagali dijagnostički test koji je sadržao pitanja koja su merila poznavanje četiri osnovne veštine¹ i vokabulara (Laufer & Nation 1999). Ispitanici su trenutno na početnom srednjem nivou (engl. pre-intermediate), tj. A2 nivou Zajedničkog evropskog okvira Saveta Evrope (engl. Common European Framework of Reference (CEFR))² i vokabularom 1000–2000 reči, što je za skoro dva nivoa niže od očekivanog višeg srednjeg nivoa (upper-intermediate), na kom nivou je i udžbenik koji koriste u redovnoj nastavi. Treba imati u vidu da je nivo postignuća pokazivao velike oscilacije kada su u pitanju veštine, što

¹ Dijagnostički test preuzet je sa sajta <http://www.examenenglish.com/cefr.php>

² Zvanični sajt Kembričkog univerziteta i Zajedničkog evropskog okvira jeste <http://www.cambridgeesol.org/about/standards/cefr.html>

... koji nastavnik koristi u nastavi i pažnji koju posvećuje... pojedinačnih veština. Srazmerno nivou postignuća na svim ostalim poljima, ispitanici imaju problema sa izgovorom engleskih reči, što će se kasnije videti na osnovu prosečnog broja tačno izgovorenih reči izmerenog pre početka eksperimenta.

3.3. Procedura i instrumenti

Ispitivanje se sastojalo iz dva dela: dve ankete (pre i nakon eksperimenta) i eksperimenta (sa pre i post-testom). Kako bismo utvrdili koliko je Internet prisutan u svakodnevnom životu ispitanika, kao i njihove stavove vezane za upotrebu Interneta u nastavi, sproveli smo anketu sa pitanjima zatvorenog tipa pre početka istraživanja sa svim ispitanicima. Prva anketa se sastojala iz dva dela: pitanja prvog dela tičala su se opšte upotrebe Interneta (pitanja 1–6), dok su pitanja iz drugog dela bila vezana za upotrebu Interneta u nastavi engleskog jezika uopšte (pitanja 7–14). Druga anketa je sadržala konstatacije usko povezane sa eksperimentom i petostepenu Likertovu skalu mogućih odgovora. Prva anketa je urađena sa svim ispitanicima pre početka eksperimenta, dok su drugu popunjavali samo ispitanici iz eksperimentalne grupe i to tek nakon završetka istog, kako bismo stekli uvid u stavove ispitanika o upotrebi Interneta pri vežbanju izgovora stranog jezika, kao i o uticaju pomenutih aktivnosti na motivaciju učenika.

Eksperiment je sproveden kako bismo utvrdili da li je vežbanje izgovora reči uz pomoć onlajn aktivnosti dovelo do promene u produkciji, tj. do poboljšanja izgovora ciljanih reči. Pre početka eksperimenta, ispitanici su prošli kroz test produkcije reči sa unapred pripremljenih lista reči. Izvorni govornik engleskog jezika iz američkog engleskog govornog područja auditivnom metodom procenjivao je tačnost izgovorenih reči pre i posle eksperimenta. Lista 1 je sadržala one reči (ukupno 33) za koje se od učenika očekuje da poznaju na trenutnom nivou znanja, a koje smo smatrali da mogu da izazivaju probleme u izgovoru kako na segmentalnom tako i na suprasegmentalnom nivou (preciznije u pogledu akcenta). Takođe su se na Listi 2 nalazile i reči koje se po prvi put pojavljuju u tekstu iz udžbenika (ukupno 15), ili one reči koje ispitanici ne poznaju ne zato što se sa njima nisu susreli već zbog nižeg stepena poznavanja vokabulara. Sve reči se pojavljuju u tekstovima koje je trebalo da ispitanici naknadno obrade na času engleskog jezika u školi.

Eksperimentalna grupa je dobila nekoliko zadataka koje je nakon svakog časa trebalo da obavi onlajn, tj. kroz unapred objašnjene Internet aktivnosti. Zadaci su se sastojali od snimaka na Jutjubu koji su sadržali neke od reči, preslušavanja nastavnikovog čitanja tekstova ili odeljaka poslatih preko skajpa, traženje izgovora za domaći zadatak koji je ispitanicima poslat preko Fejsbuka i obaveznog čitanja obrađenih tekstova nakon svakog časa tako što su ispitanici nastavniku elektronskom poštom slali snimke preko poznatog *vocaroo* sajta³ za snimanje glasa.

Kontrolna grupa je tekstove obrađivala na uobičajen način, domaći zadaci su zadati posle svakog časa i uključivali su obavezno po jedan deo vezan za vežbanje izgovora reči sa eksperimentalne liste. Nastavnik bi sledećeg časa proveravao doma-

³ Internet adresa sajta je <http://vocaroo.com/>

... zadatke, čime smo želeli da uporedimo odziv učenika kontrolne sa eksperimentalnom grupom.

Eksperiment je trajao deset školskih časova, tj. pet nedelja u februaru i martu školske 2011/2012. godine. Da bismo proverili da li je efekat Internet aktivnosti na produkciju stranih reči trajnog ili trenutnog karaktera, post-test produkcije liste reči ponovili smo nakon četiri nedelje. U međuvremenu su ispitanici obavljali redovne školske aktivnosti vezane za engleski jezik, koje naravno nisu bile vezane za vežbanje izgovora reči sa eksperimentalne liste. Iako nije isključeno da su se sporadično javljale u tekstovima ili vežbama sa redovnog časa, nije bilo posebnog skretanja pažnje na date reči od strane nastavnika.

3.4. Statistička obrada podataka

Kada je u pitanju statistička obrada rezultata, anketa je obrađena izračunavanjem procenta odgovora, dok je za eksperiment pored procentualnog proračuna korišćen t-test kako bismo utvrdili da li postoji statistički značajna razlika između opaženih rezultata pre i posle eksperimenta između kontrolne i eksperimentalne grupe, kao i između post-testa i kasnije ponovljenog post-testa.

4. Rezultati i diskusija

4.1. Rezultati prvog dela istraživanja: anketa 1

Anketa 1

Pitanje	Odgovor				
	Svakog dana	Više od jednom nedeljno	Jednom nedeljno	Jednom mesečno	Manje
1. Koliko često koristite Internet?	23 (71.88 %)	9 (28.13%)			
2. Ako Internet koristite svakog dana, koliko je to često?	Manje od 1 sat dnevno	1–2 sata	2–3 sata	3–4 sata	Više od 4 sata
			11 (34.38%)	9 (28.13%)	12 (37.5%)
3. Šta najviše volite od aktivnosti onlajn? (više od jednog odgovora moguće)	Četovanje	Društvene mreže	Vesti	Igrice	Pretraživanje informacija (surfovanje)
	32 (100%)	30 (93.75%)	17 (53.13%)	24 (75%)	12 (37.5%)

Pitanje	Odgovori				
	Uvek	Često	Povremeno	Retko	Nikad
4. Koliko često prvo odete na Internet pre nego što uradite bilo šta drugo?	12 (37.5%)	15 (46.88%)	5 (15.63%)		
5. Koliko često bežite od neprijatnih stvari u životu tako što odete na Internet?	5 (15.63%)	17 (53.13%)	10 (31.25%)		
6. Koliko često pomislite da bi život bez Interneta bio besmislen i dosadan?	6 (18.75%)	14 (43.75%)	12 (37.5%)		
7. Koliko često koristite Internet kao pomoć za časove engleskog jezika?			5 (15.63%)	12 (37.5%)	13 (46.88%)
8. Koliko često vežbate izgovor preko aktivnosti na Internetu?				8 (25%)	24 (75%)
9. Koliko često koristite Internet na časovima engleskog jezika?				21 (65.63%)	11 (34.38%)
10. Koliko često vam se čini da ne možete da savladate pojedinu nastavnu jedinicu engleskog jezika?	5 (15.63%)	17 (53.13%)	10 (31.25%)		
11. Da li uživate dok radite domaći zadatak?				5 (15.63%)	27 (84.38%)
12. Da li vežbate izgovor novih reči kod kuće?			6 (18.75%)	12 (37.5%)	14 (43.75%)
13. Koliko često zaboravljate da uradite domaći zadatak?	4 (12.5%)	10 (31.25%)	8 (25%)	5 (15.63%)	5 (15.63%)
14. Koliko često za domaći zadatak imate da određenu aktivnost uradite preko Interneta?					32 (100%)

Sudeći po rezultatima ankete, većina ispitanika koristi Internet svakog dana (71.88%) i to ne manje od dva sata dnevno, dok broj sati kod većine ispitanika prelazi četiri sata (37.5%). Zatim, većina ispitanika kaže da uvek ili makar često poseti Internet pre nego što uradi bilo šta drugo (84.38%), kao i da im često, tj. uvek Internet predstavlja svojevrsni beg od neprijatnih situacija u životu (68.76%). Odista nešto manji, ali ponovo većinski deo ispitanika smatra da bi život bez Interneta bio nezamisliv i dosadan (62.5%). Ovakvi rezultati svedoče o učestalosti korišćenja i ogromnoj prisutnosti Interneta u životu mladih ljudi, u našem slučaju učenika srednje škole. Pojedini čak veruju da se život ne bi mogao normalno odvijati da nema globalne mreže. Stoga se opravdanom čini potreba da se onlajn aktivnosti više uključe

u svakodnevne školske obaveze i nastavu stranog jezika naročito. Ako imamo u vidu da veliki broj učenika vreme van škole provodi mahom ispred kompjutera, čini se nužnim da se makar jedan deo aktivnosti posveti nastavi, jer u suprotnom neće ostati vremena za obavljanje školskih zadataka. Takođe, s obzirom na to da još od najranijeg detinjstva deca 21. veka stupaju u kontakt sa različitim vidovima Internet komunikacije, pomenuti vidovi komunikacije postepeno postaju dominantni, u pojedinim slučajevima čak i bliskiji u odnosu na uobičajenu interakciju licem u lice, te je izrada školskih zadataka preko Interneta neophodna kako bi se učenicima približio nastavni sadržaj. Rezultati ankete govore o ogromnom značaju Internet vidova komunikacije, budući da su svi ispitanici izabrali četovanje kao najčešće upražnjavanu aktivnost onlajn (100%), kao i društvene mreže koje same po sebi podrazumevaju virtuelni oblik interakcije sa drugim ljudima (93.75%). Kada je u pitanju nastava engleskog jezika, Internet može značajno doprineti raznolikosti nastavnog materijala, posebno ako znamo da je upravo engleski postao *lingua franca* Internet komunikacije.

Rezultati drugog dela ankete koji je sadržao pitanja vezana za korišćenje Interneta u nastavne svrhe bili su pomalo poražavajući, naročito ako uzmemo u obzir da je u 21. veku tehnologija toliko napredovala da gotovo svaka škola poseduje pristup Internetu, kao i da je dostupnost raznovrsnih inovativnih materijala i literature metodike nastave engleskog jezika na zavidnom nivou. Uprkos čestoj upotrebi Interneta uopšte, ispitanici kažu da retko ili čak nikad onlajn aktivnosti ne koriste da bi sebi olakšali učenje engleskog jezika (84.38%), niti na redovnim školskim časovima (100%). Isto tako nijedan od ispitanika čak ni povremeno ne vežba izgovor uz pomoć Interneta, ali ni uopšte kod kuće što je posebno zanimljivo, a što će se videti iz kasnije predstavljenih rezultata testa produkcije. Razlozi za pomenuto stanje mogu biti nedovoljna obaveštenost o mogućnostima koje Internet nudi, neinventivnost nastavnika, kao i pogrešno uvreženo mišljenje da Internet predstavlja samo zabavu i razonodu te se ne može koristiti u edukativne svrhe ili obrnuto, da su školske aktivnosti dosadne stoga ih ne treba mešati sa onlajn zanimljivostima. Što se tiče ostatka pitanja koja su se delimično ticala motivacije ispitanika, na osnovu ankete se ne čini da je na zavidnom nivou jer više od polovine ispitanika smatra da često ne može da savlada neku nastavnu jedinicu iz engleskog jezika (53.12%), a čak retko ili nikad ne uživa dok radi domaći zadatak (100%). Takođe, većina ispitanika kaže da uvek ili često zaboravlja da uradi domaći zadatak (56.25%), dok čak (100%) kaže da retko, tj. nikada nema kao obavezu da domaći zadatak uradi preko Interneta. Prethodno navedeni rezultati poslužili su nam kao polazište za eksperimentalni deo istraživanja, jer smo pomoću ankete zapravo želeli da steknemo uvid u učestalost korišćenja Interneta među ispitanicima, kao i u trenutne stavove o upotrebi Interneta u nastavi i vežbanju izgovora uopšte.

4.2. Rezultati drugog dela istraživanja: eksperiment

Imajući u vidu da je Internet sveprisutan u životima mladih ljudi, a budući da, sudeći po anketi, u dosadašnjoj nastavi stranog jezika ispitanici nisu imali prilike da koriste Internet za obavljanje različitih aktivnosti, odlučili smo da sprovedemo

eksperiment, kao neku vrste preliminarnog istraživanja, kako bismo utvrdili da li su ovi aktivnosti mogu pospešiti produkciju problematičnih reči kod slabijih učenika tj. da li mogu pozitivno uticati na motivaciju za savladavanje izgovora engleskog jezika. U tabelama koje slede prikazani su rezultati sva tri testa produkcije reči sa prve (liste sa dobro poznatim rečima sa pretpostavljenim problematičnim izgovorom) i druge liste reči (liste sa rečima koje se ili ređe ili prvi put pojavljuju u tekstovima ili aktivnostima koje će obraditi u eksperimentu). U tabelama je dat i statistički značaj razlike pre-testa i post-testa, kao i post-testa neposredno nakon eksperimenta i ponovljenog post-testa četiri nedelje kasnije kako bismo utvrdili da li je poboljšanje u izgovoru trajne ili trenutne prirode.

Lista reči 1	Tačnost produkcije broj reči (%)		
	Pre-test	Post-test 1	Post-test 2
Eksperimentalna grupa	425 (100%)	425 (100%)	425 (100%)
	192 (45.18%)	281 (66.12%)	267 (62.82%)
Kontrolna grupa	375 (100%)	375 (100%)	375 (100%)
	187 (49.87%)	196 (52.27%)	191 (50.93%)
Rezultati t-testa	t=1.0061 df=2 p=0.4203		t=10.8300 df=2 p=0.0004

Lista reči 2	Tačnost produkcije broj reči (%)		
	Pre-test	Post-test 1	Post-test 2
Eksperimentalna grupa	255 (100%)	255 (100%)	255 (100%)
	58 (22.74%)	122 (47.84%)	110 (43.14%)
Kontrolna grupa	225 (100%)	225 (100%)	225 (100%)
	53 (23.56%)	63 (28%)	67 (29.78%)
Rezultati t-testa	t=0.9880 df=2 p=0.4273		t= 8.0638 df= 2 p=0.0130

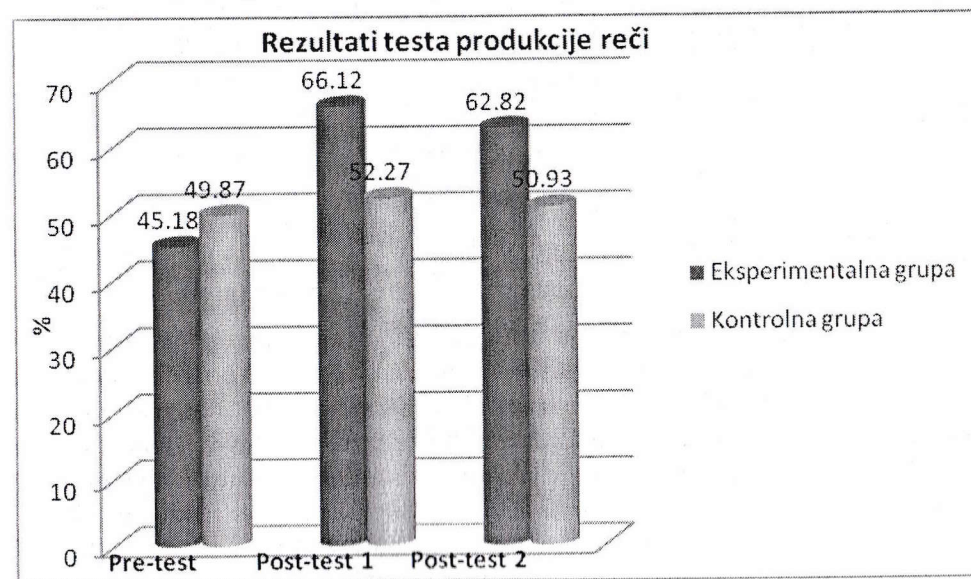
Loš nivo izgovora pre početka eksperimenta u skladu je sa nižim nivoom opšteg postignuća obe grupe. Iako su reči sa prve liste veoma frekventne i trebalo bi da budu dobro poznate, procenat tačnog izgovora ni u jednoj grupi nije prešao polovinu. Značajno niži procenat tačnog izgovora zabeležen je za drugu listu reči, što je i logično jer je ona sadržala nešto ređe reči za koje smo pretpostavili da ispitanici ne znaju, s obzirom na nivo znanja, ali je sve te reči trebalo obraditi kroz aktivnosti i tekstove koji su po programu sledili za vreme eksperimenta. Valja primetiti da je kontrolna grupa na pre-testu imala neznatno bolji procenat tačnog izgovora.

Kada su u pitanju rezultati testa produkcije izmereni nakon završetka istraživanja, značajan napredak primećen je kod eksperimentalne grupe, ali data razlika nije bila dovoljna da bi bila statistički značajna, s obzirom na to da je izračunata p-vrednost veća od 0.0001, što bi značilo da je napredak u izgovoru nakon eksperimenta slučaj-

nost, a ne rezultat uvođenja Internet aktivnosti u vežbanje izgovora. Međutim, uočena je značajno bolja produkcija eksperimentalne grupe u odnosu na kontrolnu, iako su na početku obe grupe imale slična postignuća. Možda je manjkavost istraživanja što nije uključen veći broj ispitanika, jer bi se tada eventualno dobio drugačiji rezultat. Takođe, moguće da je za statistički značajan napredak potrebno duže vreme od pet nedelja, koliko je trajao eksperiment ili je za dato relativno kratko vreme trebalo drugačije strukturirati aktivnosti u eksperimentalnoj grupi. Jedan od mogućih faktora može biti generalno slabije postignuće učenika, te bi rezultati, ukoliko bi se eksperiment ponovio sa drugom grupom ispitanika koji bi bili na nivou znanja na kom se očekuje, bio drugačiji. Imajući prethodno navedeno u vidu, možemo reći da Internet može imati uticaj na poboljšanje izgovora, ali da bi taj uticaj bio empirijski potvrđen potrebna je dugoročna i dosledna primena, kao i pažljiva organizacija i odabir aktivnosti. Stoga možemo zaključiti da naše preliminarno istraživanje statistički nije potvrdilo početnu hipotezu, ali, naravno, u budućim istraživanjima treba uključiti veći broj ispitanika i proveriti da li će rezultati našeg istraživanja važiti i u datom slučaju.

Zbog nedostatka vremena i budući da je u pitanju tek preliminarno istraživanje, period od prvog do ponovljenog post-testa nije dovoljno dug da bi se sa potrebnom sigurnošću utvrdio trajni efekat učenja izgovora preko Internet aktivnosti. Ni ovde takođe ne postoji značajna statistička razlika, ali je važno primetiti da je procenat produkcije nakon četiri nedelje na sličnom nivou, što može biti proizvod slučajnosti, ali bi ipak valjalo ponoviti obimnije istraživanje kako bi se proverio ishod koji ide u prilog korišćenju Internet aktivnosti. Stoga smatramo da bi u budućim istraživanjima trebalo naročito obratiti pažnju na rezultate ponovljenog post-testa nakon značajno dužeg vremenskog perioda.

Radi bolje preglednosti, sledi grafički prikaz sumiranih rezultata:

4.3. Rezultati ankete nakon sprovedenog eksperimenta

Kako bismo utvrdili da li onlajn aktivnosti utiču na motivaciju učesnika u eksperimentu, sproveli smo anketu nakon završenog istraživanja, a rezultati su dati u tabeli koja sledi.

Anketa 2

Da li se slažete sa sledećim konstatacijama?	Odgovori				
	Veoma se slažem	Slažem se	Nemam mišljenje o tome	Ne slažem se	Uopšte se ne slažem
1. Internet može da pomogne da naučim engleski jezik.	14 (82.35%)	3 (17.65%)			
2. Domaći zadaci su zanimljiviji ako se rade preko Interneta.	3 (17.65%)	7 (41.18%)		5 (29.41%)	5 (29.41%)
3. Češće bih radio domaći zadatak kada bi trebalo uraditi neku aktivnost preko Interneta.		12 (70.59%)		5 (29.41%)	
5. Uz pomoć aktivnosti na Internetu mogu lakše da savladam izgovor engleskog jezika.		7 (41.18%)		10 (58.82%)	
6. Vežbanje izgovora preko Interneta je zanimljivije od uobičajenog načina vežbanja izgovora.	2 (11.76%)	12 (70.59%)		3 (17.65%)	
7. Uz pomoć Interneta lakše pamtim izgovor novih reči.	3 (17.65%)	10 (58.82%)		9 (52.94%)	
8. Onlajn zadaci su zahtevniji od uobičajenih zadataka na času.		12 (70.59%)		5 (29.41%)	
9. Kad vežbam izgovor na Internetu osećam manju tremu nego obično na času.		15 (88.24%)		2 (11.76%)	
10. Internet aktivnosti treba češće uvesti u nastavu engleskog jezika.	4 (23.53%)	10 (58.82%)	3 (17.65%)		
11. Rado bih ponovo vežbao izgovor preko aktivnosti na Internetu.	2 (11.76%)	9 (52.94%)		6 (35.29%)	
12. Rado bih ponovo radio domaći zadatak preko Interneta.	4 (23.53%)	6 (35.29%)		5 (29.41%)	5 (29.41%)

Prema rezultatima ankete, svi ispitanici eksperimentalne grupe smatraju da Internet može pomoći u učenju engleskog jezika, nešto više od polovine smatra da su domaći zadaci zanimljiviji ako se rade onlajn (58.83%), a čak 70.59% tvrdi da bi ih češće radilo da su zadati preko Interneta, što će merenje učinka izrade domaćih zadataka i praktično potvrditi kasnije. Pozitivan ishod eksperimenta ima značajne implikacije za upotrebu Interneta u nastavi engleskog jezika, jer može pomoći nastavniku da motiviše učenike da redovno rade domaće zadatke ne samo da bi vežbali izgovor, već i druge nivoe stranog jezika. Za razliku od ankete sprovedene na

početku, učesnici eksperimenta stekli su uvid u to da se izgovor može vežbati preko Interneta, stoga se njihovo mišljenje promenilo, mada i dalje broj onih koji smatraju da je savladavanje izgovora lakše uz pomoć onlajn aktivnosti (41.18%) nije veći od onih koji su suprotnog mišljenja (58.82%), ali smatramo da je pomak značajan iako ne potpun. Međutim, jako je važno skrenuti pažnju na činjenicu da većina (81.35%) smatra da je vežbanje izgovora zanimljivije onlajn od uobičajenog načina vežbanja, što bi, zajedno sa činjenicom da 76.47% kaže da lakše pamti izgovor na način upotrebljen u eksperimentu, na duže staze moglo dovesti i do promene mišljenja u pogledu lakoće savladavanja izgovora. Manju tremu oseća 88.24% kada reči izgovara kod kuće i šalje snimak nastavniku preko Interneta nego na času, što govori o tome da Internet aktivnosti mogu pomoći kod smanjenja anksioznosti, a naročito introvertnim učenicima koji ne vole da se eksponiraju iako poseduju podjednako ili bolje znanje od učenika koji pokazuju manju tremu. Međutim, u primeni onlajn aktivnosti za učenje izgovora stranog jezika može doći do problema ukoliko se date aktivnosti ne osmisle pažljivo kako ne bi predstavljale preveliki napor učenicima. Naime, većina ispitanika (70.59%) smatra da su Internet aktivnosti, bez obzira na to što su zanimljivije, ipak zahtevnije od uobičajenih aktivnosti. Moguće je da je uzrok takvih odgovora realna teškoća zadataka, ali ne treba zanemariti činjenicu da se ispitanici prvi put susreću sa onlajn vežbama izgovora reči, te im tako one deluju teže. Bez obzira na prethodno, većina ispitanika (82.35%) se slaže da treba uvesti onlajn aktivnosti u nastavu, a čak 64.7% bi ponovo rado vežbalo izgovor preko Interneta što je pozitivan rezultat s obzirom na to da se ispitanici po prvi put sreću sa potpuno drugačijim zadacima. Domaći zadatak preko Interneta bi ponovo radilo 58.82%, što je takođe važno za buduće časove, jer će povećanjem broja učenika koji redovno rade domaći zadatak, koji služi kao svojevrsna povratna informacija vezana za savladavanje gradiva, nastavnik steći uvid u napredovanje ili pak poteškoće učenika.

Naposletku, ukoliko uporedimo učinak eksperimentalne i kontrolne grupe kada je u pitanju izrada domaćih zadataka, prosečni odziv članova eksperimentalne grupe tokom trajanja eksperimenta bio je 71.76%, dok je taj broj kod pripadnika kontrolne grupe bio 52%. S obzirom na to da je opšti nivo postignuća na početku istraživanja bio jednak kod eksperimentalne i kontrolne grupe, kao i stavovi o izradi domaćeg zadatka, možemo zaključiti da su Internet aktivnosti pozitivno uticale na povećanje motivacije za izradu domaćih zadataka, mada je broj ispitanika i vremenski period bio relativno mali da bismo sa sigurnošću utvrdili pomenuti pozitivan uticaj. Stoga se u budućim studijama mora povećati broj ispitanika i produžiti vremenski period eksperimenta kako bi se dobili validniji rezultati.

5. Zaključak

Nakon kraćeg teorijskog uvoda u kome smo se osvrnuli na rezultate dosadašnjih istraživanja koja su se bavila sličnom problematikom, u radu su prikazani rezultati sprovedenog istraživanja čiji je cilj bio utvrditi da li korišćenje Internet aktivnosti u nastavi stranog jezika, konkretno engleskog u našem slučaju, pozitivno

ili negativno utiče na savladavanje izgovora jezika cilja, kao i kakav uticaj internet aktivnosti mogu imati na motivaciju učenika sa nižim nivoom postignuća od očekivanog.

Uzimajući u obzir prethodno predstavljene rezultate, može se reći da internet aktivnosti mogu uticati na povećanje motivacije, mada se ipak sa sigurnošću ne može utvrditi koliki je taj uticaj zapravo zbog ograničenosti preliminarnog istraživanja kakvo je naše. Stoga bi buduća istraživanja morala uključivati veći broj ispitanika, duži vremenski period trajanja eksperimenta i veći broj pitanja u anketi koja bi se direktno ticala motivacije. Međutim, rezultati našeg istraživanja mogu poslužiti kao polazište za obimnija istraživanja, jer skreću pažnju da upotreba Interneta u ucenju izgovora može imati efekta čak i kod slabijih učenika i dovesti do značajnog pomaka u produkciji i stepenu motivacije za kratko vreme.

Literatura

- Busa, M. G. 2008. New Perspectives in Teaching Pronunciation. Pristupljeno 12.7.2012. sa <http://etabeta.univ.trieste.it/dspace/bitstream/10077/2850/1/bus%C3%A0.pdf>.
- Chun, D. M. 2006. Technological Advances in Researching and Teaching Phonology. Pp. 274–299 in *Phonology in Context*. Advances in Linguistics Series 1. Edited by Pennington, Martha C. Palgrave, Macmillan.
- Crystal, D. 2004. *The Language and the Internet*. Cambridge University Press.
- Ducate, L. & Lomicka, L. 2009. Podcasting: An effective tool for honing language students pronunciation? *Language Learning and Technology* 13: 66–86.
- Hişmanoğlu, M. 2010. Online Pronunciation Resources: Hobbies or Fobbies of EFL Teachers?. *IJONTE*, 1(2), 40–53.
- Kim, I. S. 2006. Automatic speech recognition: Reliability and pedagogical implications for teaching pronunciation. *Educational Technology & Society* 9: 322–334.
- Lee, L. 2000. Using Internet to enhance foreign language teaching and learning. Pristupljeno 12.5.2012. sa <http://www.unh.edu/spanish/lina/internet1.html>.
- Lord, G. 2005. (How) can we teach foreign language pronunciation? On the effects of a Spanish phonetics course. *Hispania* 88: 557–567.
- Lord, G. 2008. Podcasting communities and second language pronunciation. *Foreign Language Annals* 41: 374–389.
- Martin, P. 2004. Winpitch LTL II, a multimodal pronunciation software. Paper presented at InSTIL/ICALL 2004 Symposium on Computer Assisted Learning, Venice, Italy. Pristupljeno 12.7.2012. sa http://www.isca-speech.org/archive/ical2004/iic4_042.html.
- McCarty, S. 2005. Spoken Internet to go: Popularization through podcasting. *JALT CALL* 1: 67–74.
- McQuillan, J. 2006. Languages on the go: Tuning in to podcasting. *The International Journal of Foreign Language Teaching* 2: 16–18.
- Pennington, M. 1999. Computer-aided pronunciation pedagogy: Promise, limitations and directions. *Computer Assisted Language Learning* 12: 427–440.
- Posteguillo, S. 2003. *Netlinguistics: An Analytical Framework to Study Language, Discourse and Ideology in Internet*. Valencia: Jaume I University.

- Singhal, M. 1997. The Internet and Foreign Language Education: Benefits and Challenges. *The Internet TESL Journal* 3 Pristupljeno 5.4.2012. sa <http://iteslj.org/Articles/Singhal-Internet.html>.
- Stanley, G. 2006. Podcasting: Audio on the Internet comes of age. *TESL-EJ*, 9(4). Pristupljeno 18.8.2012. sa <http://www-writing.berkeley.edu:16080/TESL-EJ>.
- Tavales, S. & Skevoullis, S. 2006. Podcasts: Changing the face of e-learning. Pristupljeno 5.4.2012. sa <http://www.ucmss.com/books/LFS/CSREA2006/SER4351.pdf>.
- Weinberg, A., & Knoerr, H. 2003. Learning French pronunciation: Audiocassettes or multimedia? *CALICO Journal*, 20(2), 315–336.

Danica Jerotijević, Miljana Stojković

USING THE INTERNET IN MASTERING L2 PRONUNCIATION – NEW AGE BRINGS NEW VALUES

Summary

With the expansion of Internet communication, there have recently been many studies exploring the effect of online activities on foreign language teaching and learning. The present paper aims at investigating the effect of the Internet on the enhancement of foreign language pronunciation among the students less proficient than expected at the current level of education. Furthermore, the paper seeks to determine the influence of the global network on the improvement of the aforementioned students' motivation. To answer the proposed questions we conducted a twofold research by means of a questionnaire and an experiment. Preliminary as it was, our study faced certain limitations in terms of the number of participants as well as the time span of the experiment, yet it managed to demonstrate the positive effect the Internet may have on the improvement of foreign language learners' pronunciation as well as their motivation.

danicajerotijevic@gmail.com
maka_mika@nadlanu.com